

Posudek vedoucího na bakalářskou diplomovou práci Kláry Lily Sládkové *Cleavages a voličská podpora stran v prezidentských volbách*. Praha: Fakulta humanitních studií, 2023 (51 stran včetně příloh)

Studentka si z nabídky témat zvolila výzkum sociální dimenze politických orientací a volebních preferencí, jak je konceptualizovali v průběhu 2. poloviny 60. a na poč. 70. let politologové Stein Rokkan a Seymour M. Lipset ve svém pojetí tzv. cleavages (konfliktních nebo štěpných linií apod.). Jde o jeden z klíčových námětů politické sociologie; studentka jej aplikuje na příkladu současné americké politiky, prezidentských voleb v roce 2016.

Obě položené otázky (po přenositelnosti konceptu na americké prostředí a odrazu konceptu v rozhodování voličů v r. 2016) jsou vhodné. Formulaci první z nich – kladl bych ji však jako druhou, což by odpovídalo pořadí, v němž studentka otázky odpovídá – jsem si představoval ve skromnější verzi: „Jaké jsou některé z mezí aplikovatelnosti konceptu cleavages na americkou politiku, resp. současnou politiku?“ Navzdory ambicióznosti formulace první z otázek v textu mám ale za to, že už pojednání v části 1.3 dává přinejmenším určitou část odpovědi na ni.

Vyjma Úvodu a Závěru práce obsahuje tři kapitoly. Pojednání o konceptu cleavages v první kapitole je kompetentní. Autorka dokonce poukazuje na vliv v té době ještě stále populárního strukturního funkcionalismu, konkrétně Parsonsova paradigmatu AGIL, na teorii cleavages (s. 10–11). Vlastní analýza prezidentských voleb v r. 2016 z pohledu čtyř cleavages ve třetí kapitole se zakládá na interpretaci klíčových politických problémů, resp. dimenzí americké politiky, jak odrážejí jednotlivá cleavages. Primárně k tomu studentka využila již publikovanou sekundární literaturu, druhotně publikované analýzy agentur sledujících voličské či politické preference (např. Pew Research Center). Svoji metodologickou volbu, ať už určitou „operacionalizaci“ (jde zde spíše o průměr) cleavages nebo zdrojování svého výkladu, však v Úvodu, v textu ani Závěru nikde nezmiňuje. Metodologickým i interpretačním problémem je v textu i to, že autorka voličské preference místy nezdůvodňuje aspekty spjatými s cleavage, ale dalšími preferencemi či faktory, které s ním přímo nesouvisí. V případě protestantů a tzv. biblického pásu tak autorka voličské preference nezdůvodňuje náboženskými motivacemi, ale ekonomickou nespokojeností, sexismem, etnocentrismem či rasismem

atd. (s. 26). Objasnění vazby mezi politickou volbou a aspekty souvisejícím s konkrétním cleavage by si žádalo buď větší interpretační přesnost či aspoň lepší zdůvodnění. Zodpovězení podotázky hlavní otázky textu, tedy které cleavage má potenciálně největší vliv v americké politice, není jednoznačné (s. 40–41), ale ani jednoduché. Rozpor republikánů a demokratů není typickým střetem pravice a levice, ale není jisté, zda nejlivnějším štěpením je venkov vs. město, k čemuž se kloní autorka (s. 41, 44).

Text obsahuje řadu formálních nedostatků, např. týkajících se absence nebo naopak nadbytečnosti interpunkce (vč. citací v textu), psaní velkých písmen (chybně např. „Biblický pás“ – nejde o vlastní jméno). Nedostatky se týkají také psaní číslovek (všechny číslovky do deseti se vypisují slovy; naopak u tisíců a milionů se používají tyto výrazy).

Náročnost zadání práce byla značná. Nelze se podívat, že závěry nejsou – zřejmě ani nemohou být – empiricky přesné a zcela jednoznačné. Přesto studentka provedla dostatečný výkon a podařilo se jí prokázat jistý relativní vliv konceptu cleavages v současné americké politice. Jeho přesnější vliv by bylo možné doložit konfrontací s koncepty, které je protínají (rasa, etnicita, populistická politika atd.), ale možná i s využitím kvalitativních metod a zapojením malého vzorku voličů.

S ohledem na výše zmíněné nedostatky, ale také s ohledem na značnou podporu a korekce, které jsem studentce musel v průběhu přípravy práce opakovaně poskytovat, navrhuji výslednou známku „velmi dobře“.

11. června 2023

Vít Klepárník